

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A
I
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću za mladež, sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Zlate Lipnjak Bosanac, kao predsjednice vijeća, te Ileane Vinja, Melite Božičević Grbić, Lidije Grubić Radaković i mr. sc. Branka Brkića kao članova vijeća i više sudske savjetnice Lane Petö Kujundžić kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženika Ž. Z. zbog kaznenog djela iz čl. 188. st. 4. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 105/04, 84/05, i 71/06; u daljnjem tekstu KZ) i dr., odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika Ž. Z. protiv presude Županijskog suda u Bjelovaru od 11. veljače 2009. broj Kzm-2/08, u sjednici održanoj dana 15. listopada 2009., u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mirte Kuharić,

presudio i riješio je:

I. Povodom žalbe optuženog Ž. Z., a po službenoj dužnosti ukida se prvostupanjska presuda u toč. 3. izreke u odnosu na kazneno djelo iz čl. 129. st. 2. Kaznenog zakona i u tom dijelu predmet vraća nadležnom prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Usljed gornje odluke, žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni u ovom je dijelu postala bespredmetna.

II. Djelomično se prihvaća žalba optuženog Ž. Z. te se preinačuje prvostupanjska presuda u pravnoj oznaci djela i izriče da je taj optuženik djelima za koja je pod toč. 1. i 2. izreke prvostupanjske presude oglašen krivim, počinio jedno kazneno djelo silovanja iz čl. 188. st. 4. KZ, u vezi čl. 61. KZ i kazneno djelo rodoskrvuća iz čl. 198. st. 2. KZ.

III. Usljed gornje odluke, kao i djelomičnim prihvaćanjem žalbe optuženika, preinačuje se prvostupanjska presuda i u odluci o kazni tako da se opt. Ž. Z., za kazneno djelo iz čl. 188. st. 4. u vezi čl. 61. KZ, za koje je sada proglašen krivim, na temelju čl. 188. st. 4. KZ utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, a prihvaća se po sudu prvog stupnja utvrđena kazna zatvora za kazneno djelo iz čl. 198. st. 2. KZ u trajanju od 3 (tri) godine, pa se opt. Ž. Z., temeljem čl. 60. st. 2. toč. c. KZ, osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina i 6 (šest) mjeseci, u koju mu se, temeljem čl. 63. st. 1. KZ, uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 01. kolovoza 2008. pa nadalje.

IV. U ostalom dijelu žalbe opt. Ž. Z. i državnog odvjetnika, odbijaju se kao neosnovane te se u pobijanom, a neukinutom i nepreinačenom dijelu, potvrđuje presuda prvostupanjskog suda.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom, pod toč. 1. izreke proglašen je krivim opt. Ž. Z. zbog kaznenog djela silovanja iz čl. 188. st. 4. KZ, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od pet godina i za kaznenog djela rodoskrvuća iz čl. 198. st. 2. KZ za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od tri godine, pod toč. 2. izreke zbog kaznenog djela bludnih radnji iz čl. 193. st. 2. KZ za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od četiri godine i pod toč. 3. izreke zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 129. st. 2. KZ za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci te je, temeljem čl. 60. st. 2. toč. c. KZ, osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvanaest godina. Temeljem čl. 63. st. 1. KZ, u izrečenu kaznu zatvora uračunato mu je vrijeme provedeno u pritvoru od 1. kolovoza 2008. pa nadalje. Temeljem čl. 122. st. 1. Zakona o kaznenom postupku optuženik Ž. Z. dužan je naknaditi troškove kaznenog postupka u iznosu od 12.248,19 kuna i paušal u iznosu od 1.000,00 kuna.

Protiv ove presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni s prijedlogom da se pobijana presuda preinači u odluci o kazni i izrekne stroža kazna.

Optuženik Ž. Z. je po svom branitelju J. P., odvjetniku iz B., podnio žalbu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona i odluke o kazni s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje prvostupanjskom sudu pred izmijenjeno vijeće. Ujedno je stavljen prijedlog da se optuženik izvijesti o sjednici vijeća.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Sukladno čl. 373. st. 1. Zakona o kaznenom postupku, spis predmeta dostavljen je Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske na dužno razgledanje, koje je predložilo da se žalba državnog odvjetnika prihvati, a žalba optuženika odbije kao neosnovana.

Sjednici vijeća nazočila je zamjenica Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mirta Kuharić, koja je ponovila navode pismenog prijedloga, dok nije pristupio branitelj J. P., iako je uredno obaviješten, pa je sjednica vijeća, temeljem čl. 374. st. 4. ZKP, održana u njegovoj odsutnosti.

O sjednici drugostupanjskog vijeća izviješten je i opt. Ž. Z. koji se nalazi u pritvoru, a čije prisustvo nije osigurano, temeljem čl. 374. st. 2. ZKP, jer je vijeće ocijenilo da njegova nazočnost nije svrhovita.

Djelomično je osnovana žalba optuženog Ž. Z., dok je žalba državnog odvjetnika dijelom neosnovana, a dijelom bespredmetna.

Drugostupanjski sud, Vrhovni sud Republike Hrvatske ispitaio je pobijanu presudu u skladu s odredbom čl. 379. st. 1. toč. 1. ZKP te utvrdio da je prvostupanjski sud u odnosu na kazneno djelo za koje je optuženik oglašen krivim pod toč. 3. izreke te presude počinio postupovnu povredu na koju se pazi po službenoj dužnosti.

Naime, počinjena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 2. ZKP jer se presuda temelji na dokazu iz čl. 9. st. 2. ZKP, jer je u odnosu na kazneno djelo prijetnje iz čl. 129. st. 2. Kaznenog zakona prvostupanjski sud temeljio odluku na iskazu svjedokinje M. M., koja je u vrijeme saslušanja bila supruga optuženika Ž. Z., iako ista nije bila upozorena temeljem čl. 234. st. 3. u vezi čl. 234. st. 1. toč. 1. ZKP o pravu na blagodat nesvjedočenja. Temeljem citirane zakonske odredbe sud je bio dužan upozoriti svjedokinju da je oslobođena obveze svjedočenja te upozorenje i odgovor unijeti u zapisnik, a što nije učinjeno.

Prvostupanjski sud je pogrešno suprugu okrivljenika, oštećenicu kaznenog djela prijetnje, upozorio temeljem čl. 234. st. 6. ZKP, da je dužna svjedočiti, a koja dužnost je postojala samo u odnosu na kaznena djela počinjena na štetu djece i mladeži (kaznena djela iz čl. 117. Zakona o sudovima za mladež), a to su u ovom konkretnom slučaju samo kaznena djela silovanja i rodoskrvuća, na štetu njihove maloljetne kćeri.

Stoga je u odnosu na kazneno djelo prijetnje iz čl. 129. st. 2. KZ, (toč. 3. izreke prvostupanjske presude) valjalo ukinuti pobijanu presudu kako je to učinjeno ad. I. izreke ovog rješenja, uslijed čega je žalba državnog odvjetnika u tom djelu ostala bespredmetnom.

U ponovljenom postupku nadležni općinski sud će saslušati svjedoke te ovisno o njihovom srodstvu, upozoriti ih na pravo blagodat i na temelju tako provedenih dokaza donijeti odluku koju će pravilno obrazložiti temeljem čl. 359. ZKP.

Prihvatanjem žalbe optuženika Ž. Z. u odnosu na povredu kaznenog zakona iz čl. 368. toč. 4. ZKP, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, nalazi da je presudom prvostupanjskog suda povrijeđen kazneni zakon na njegovu štetu jer između kaznenih djela iz čl. 188. st. 4. i čl. 193. st. 2. KZ za koja je oglašen krivim pod toč. I i II. izreke, ne postoji realni stjecaj, već se radi o produljenom kaznenom djelu iz čl. 188. st. 4. KZ.

Temeljem čl. 61. st. 2. Kaznenog zakona proizlazi da je produljeno kazneno djelo počinjeno kada je počinitelj s namjerom počinio više istih ili istovrsnih kaznenih djela koja s obzirom na način počinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti što ih povezuju i čine jedinstvenu cjelinu, kao što je ovdje slučaj da je optuženik Ž. Z. svoju kćer, petnaestogodišnjakinju, u namjeri zadovoljenja svog spolnog nagona, dirao po grudima i spolnom organu, zavlacio ruke ispod odjeće od siječnja do srpnja 2008., a u travnju 2008. uporabom sile prisilio na spolni odnošaj te time počinio produljeno kazneno djelo silovanja. Dakle, optuženik je kroz šest mjeseci kontinuirano seksualno iskorištavao maloljetnu kćer na sličan način, bludničanjem i izvršenim spolnim odnošajem, radi zadovoljenja svoje pohote pa je kod primjene materijalnog prava utvrđenu kriminalnu djelatnost optuženika trebalo označiti kao jedno produljeno kazneno djelo silovanja.

Stoga je valjalo preinačiti prvostupanjsku presudu u pravnoj oznaci djela na način učinjen ad. II. izreke ove presude.

U svojoj žalbi zbog žalbene osnove zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja optuženik osporava vjerodostojnost iskaza oštećenice navodeći da nije logično da bi se događaj zbio na način kako to ona opisuje, na prednjem sjedištu automobila, uz skidanje hlača i gaća iznad koljena, da je nelogično da nije krvarila iako je tvrdila da je bila nevinna te da se ne obrazlaže zašto nije pobjegla iz automobila, kao i zbog čega se nije povjerila majci ili obratila policiji, školi, centru za socijalnu skrb i slično.

Nasuprot tome, prvostupanjski sud je, a što u potpunosti prihvaća i Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, dao konkretne i argumentirane razloge, koji se temelje na pravilnoj ocjeni vjerodostojnosti iskaza ošt. Ž. Z., rođene ... 1993., analizirajući iskaze, koji su dani kod istražnog suca i na glavnoj raspravi, uz prihvaćen nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještaka dr. M. K. S. i njezine ocjene duševnog stanja, karakternih osobina i ponašanja oštećenice, te iskaz njezine majke M. M. (list 12 prvostupanjske presude 2 pasus).

Nije u pravu žalitelj kada navodi da je nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještaka dr. M. K. S. i psihologa prof. D. N. ocijenjen kao prihvatljiv samo iz paušalnih razloga, jer se radi o stručnim i nepristranim vještacima, već je prvostupanjski sud obrazlagao da se nalaz i mišljenje temelji na medicinskoj dokumentaciji i podacima u spisu, kao i na vlastitom ispitivanju i pregledu oštećenice, a sa zaključnim i završnim mišljenjem vještaka na glavnoj raspravi, što sve ukazuje da je prvostupanjski sud detaljno i argumentirano ocijenio nalaz i mišljenje stručnih osoba koji su vještačili oštećenicu Ž. Z..

Također, nije u pravu žalitelj kada navodi da je taj nalaz kontradiktoran s nalazom psihijatra i psihologa koji su obrađivali oštećenicu nakon njenog pokušaja suicida, jer se iz te dokumentacije vidi da se radi samo o podacima koje je tada djevojčica davala stručnim osobama, pa se stoga ne radi o kontradikciji, nego samo o konstataciji tada poznatih podataka.

Nalaz i mišljenje dr. M. K. S. i prof. D. N. nije suprotan niti nalazu i mišljenju vještaka psihijatra koji je ocjenjivao ubrojivost optuženika, jer iz tog nalaza proizlazi da se nije mogla utvrditi seksualna patologija kod optuženika, ali samo iz razloga što je isti poricao da je ima, a drugi podaci nisu bili dostupni vještaku, kako bi izveo drugačiji zaključak.

Nije točan navod žalbe optuženika da se majka oštećenice neadekvatno brine o svojoj djeci te da je radi istog izrečena mjera pojačane brige i nadzora od strane Centra za socijalnu skrb D.. Nasuprot tome, iz predmeta spisa proizlazi da nakon prijave ovog kaznenog djela je Centar za socijalnu skrb D. uputio u sklonište M. M. s djecom kao žrtvu obiteljskog nasilja (list 19 spisa), a iz dopisa Centra za socijalnu skrb D. od 31. prosinca 2008. (list 169 i 170 spisa) proizlazi da je savjetodavni rad pružan majci M. M. i psihosocijalni rad s M. i Ž. u kolovozu 2008., dakle, po prijavljivanju ovog kaznenog djela, time da je bila korisnica stalne pomoći od 10. travnja 2005. u sustavu socijalne skrbi, koja pomoć je ekonomske naravi.

Nije u pravu žalitelj kada navodi da je prvostupanjski sud trebao saslušati dječaka Z. M., kojem se oštećenica prvom povjerila, a kako je ona sama u svom iskazu to navela, jer je vjerodostojnost iskazivanja ošt. Ž. Z. sa sigurnošću utvrđena, a niti se trebalo ponovno provoditi vještačenje oštećenice, jer se ne može smatrati da se radi o nejasnom i nelogičnom vještačkom nalazu, a vještačenje je provedeno po pravilima struke uvjerljivo i logično, ali i sukladno s iskazima svjedoka.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, smatra da su sve odlučne činjenice potpuno i pravilno utvrđene po sudu prvog stupnja iz čega je taj sud pravilno zaključio da je optuženik Ž. Z. počinio kaznena djela koja su sada pravilno kvalificirana kao produljeno kazneno djelo iz čl. 188. st. 4. KZ i kazneno djelo čl. 198. st. 2. KZ.

Odluka o kazni ispitana je kako u okviru žalbom istaknutog osnova tako i s obzirom na manju kriminalnu količinu za koju je optuženik sada oglašen krivim. Po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, iako je sud prvog stupnja pravilno utvrdio sve okolnosti koje su inače u smislu čl. 56. st. 1. i 2. KZ od utjecaja da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja, obzirom na preinačenje u pravnoj oznaci djela u odnosu na optuženika koji je sada proglašen krivim za produljeno kazneno djelo iz čl. 188. st. 4. KZ i kazneno djelo iz čl. 198. st. 2. KZ trebalo je preocijeniti sve okolnosti koje su od utjecaja na odmjeravanje kazne optuženiku.

U tom sklopu ispravno je sud prvog stupnja kao olakotno cijenio njegovu dosadašnju neosuđivanost, a kao otegotno cijenio način počinjenja djela, njegovu upornost, bešćutnost, bezobzirnost kao i posljedice koje trpi oštećenica, kod koje je prisutan visoki suicidalni rizik. Stoga je optuženiku Ž. Z. utvrđena kazna zatvora u trajanju od pet godina, za produljeno kazneno djelo silovanja, te prihvaćena po prvostupanjskom sudu utvrđena kazna zatvora od tri godine za kazneno djelo rodoskrvuća, a temeljem čl. 60. st. 2. toč. c. KZ osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od sedam godina i šest mjeseci u koju kaznu će mu se uračunati vrijeme provedeno u pritvoru od 1. kolovoza 2008. pa nadalje. Ovako izrečenom kaznom zatvora ostvarit će se sve svrhe kažnjavanja iz čl. 50. KZ.

Prema svemu naprijed izloženom trebalo je temeljem čl. 388., 390. i 387. ZKP odlučiti kao u izreci.

U Zagrebu, 15. listopada 2009.

Zapisničar:
Lana Petö Kujundžić, v. r.

Predsjednica vijeća:
Zlata Lipnjak Bosanac, v. r.